

Sygn. akt: I C 1860/14

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

L., dnia 23 kwietnia 2015 r.

Sąd Rejonowy w Lubinie I Wydział Cywilny w składzie następującym:

Przewodniczący: SSR Agata Kawa-Jerka

Protokolant: Wioletta Mróz

po rozpoznaniu w dniu 23 kwietnia 2015 r.

na rozprawie

sprawy z powództwa M. H. (1), Ł. H., P. H. i W. H.

przeciwko stronie pozwanej (...) S.A. w W.

o zapłatę

I. ustala, że M. H. (2) w 30% przyczyniła się do zaistnienia szkody powodującej jej śmierć;

II. zasądza od strony pozwanej (...) S.A. w W. na rzecz powoda M. H. (1) kwotę 56.000,00 złotych (pięćdziesiąt sześć tysięcy złotych) z odsetkami ustawowymi od dnia 22.12.2013 r. do dnia zapłaty;

III. oddala dalej idące powództwo M. H. (1) w zakresie odsetek ustawowych i należności głównej;

IV. zasądza od strony pozwanej (...) S.A. w W. na rzecz powoda M. H. (1) kwotę 2700,00 złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania i oddala dalej idący wniosek powoda M. H. (1) o zasądzenie na jego rzecz kosztów postępowania;

V. zasądza od strony pozwanej (...) S.A. w W. na rzecz powoda Ł. H. kwotę 70.000,00 złotych (siedemdziesiąt tysięcy złotych) z odsetkami ustawowymi od dnia 22.12.2013 r. do dnia zapłaty;

VI. oddala dalej idące powództwo Ł. H. w zakresie odsetek ustawowych;

VII. zasądza od strony pozwanej (...) S.A. w W. na rzecz powoda Ł. H. kwotę 4279,35 złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania i oddala dalej idący wniosek powoda Ł. H. o zasądzenie na jego rzecz kosztów postępowania;

VIII. zasądza od strony pozwanej (...) S.A. w W. na rzecz powoda P. H. kwotę 70.000,00 złotych (siedemdziesiąt tysięcy złotych) z odsetkami ustawowymi od dnia 22.12.2013 r. do dnia zapłaty;

IX. oddala dalej idące powództwo P. H. w zakresie odsetek ustawowych;

X. zasądza od strony pozwanej (...) S.A. w W. na rzecz powoda P. H. kwotę 3.979,35 złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania i oddala dalej idący wniosek powoda P. H. o zasądzenie na jego rzecz kosztów postępowania;

XI. zasądza od strony pozwanej (...) S.A. w W. na rzecz powoda W. H. kwotę 70.000,00 złotych (siedemdziesiąt tysięcy złotych) z odsetkami ustawowymi od dnia 22.12.2013 r. do dnia zapłaty;

XII. oddala dalej idące powództwo W. H. w zakresie odsetek ustawowych;

XIII. zasądza od strony pozwanej (...) S.A. w W. na rzecz powoda W. H. kwotę 4.079,35 złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania i oddala dalej idący wniosek powoda W. H. o zasądzenie na jego rzecz kosztów postępowania;

XIV. nakazuje stronie pozwanej, aby uiściła na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Lubinie kwotę 11950,40 złotych, tytułem kosztów postępowania od uiszczenia których powodowie byli zwolnieni i wydatków poniesionych tymczasowo przez Skarb Państwa;

XV. orzeka, że pozostałe koszty postępowania, od uiszczenia których M. H. (1) był zwolniony ponosi Skarb Państwa.

Sygn. akt I C 1860/14

UZASADNIENIE

Powodowie M. H. (1), Ł. H., P. H. i W. H. domagali się zasądzenia od strony pozwanej (...) SA z siedzibą w W. po 70 000 zł na rzecz każdego z nich z odsetkami ustawowymi od dnia 18 grudnia 2013 roku do dnia zapłaty tytułem zadośćuczynienia w związku ze śmiercią matki M. H. (2). Domagali się również zasądzenia na rzecz każdego z nich kwoty 7200 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego, a także innych kosztów postępowania oraz opłaty skarbowej od pełnomocnictwa w kwocie po 17 zł. W uzasadnieniu pozwu podali, że w dniu 28 lipca 2005 roku ich matka jadąca rowerem została potrącona przez samochód, a do wypadku doszło w ten sposób że poszkodowana będąc wyprzedzana wykonała manewr skrętu lewo, wjeżdżając tym samym pod wyprzedzający ją pojazd, w wyniku czego doznała ciężkich obrażeń ciała, które doprowadziły do jej zgonu w dniu 10 sierpnia 2005 roku. Strona pozwana (...) SA z siedzibą w W. odmówiła wypłaty odszkodowania w postępowaniu przedsądowym. Powodowie w uzasadnieniu pozwu oświadczyli, że nie kwestionują przyczynienia się zmarłej matki do zaistniałego zdarzenia, jednak nie godzą się na przyjęcie go na poziomie ustalonym przez stronę pozwaną w wysokości czterdziestu procent i uznali że ich matka przyczyniła się do zdarzenia na poziomie nie wyższym niż 30 %. Wskazali również, że dochodzone przez nich kwoty uwzględniają już trzydzieste procentowe przyczynienie się matki do zaistnienia szkody, a podstawowe zadośćuczynienie zostało określone na kwotę 100 000 zł i pomniejszone o 30 %. Uzasadniając powództwo co do zasady, powodowie podnieśli, że zostało naruszone ich dobro osobiste w postaci prawa do posiadania członka rodziny. Śmierć matki była dla nich wielkim szokiem, ponieważ matka była animatorką życia rodzinnego. Zawsze na nią mogli liczyć. Powód M. H. (1) utracił osobę, która motywowała go do życia, wraz ze śmiercią matki utracił wiarę, przestał uczęszczać do kościoła. W uzasadnieniu pozwu powód Marek Horyszko utrzymywał, że po śmierci matki stał się najbardziej zbuntowany z czwórki rodzeństwa i sprawiał największe problemy. Nie ukończył szkoły, nie posiada nawet prawa jazdy, ponieważ nie potrafi przez dłuższą chwilę skoncentrować się na nauce, brak mu ku temu najmniejszej motywacji, której zawsze dostarczała mu mama. Ma on również problemy w relacjach z kobietami. Powodowie podnieśli, że ich matka nie realizowała się zawodowo i każdą wolną chwilę poświęcała dzieciom i mężowi. Zawsze mogli przyjść do niej ze swoimi problemami. Powód Ł. H. po zdaniu matury nie był już w stanie uzyskać tytułu technika, dwukrotnie podejmował też studia wyższe, jednakże przeżywając wciąż żalobę, zrezygnował z nich. Powód P. H. po śmierci matki zamknął się w sobie, był wówczas dorastającym chłopakiem i nie mógł pogodzić się z tym, że jego koledzy, koleżanki mają mamy a on nie. P. H. mimo kontynuowania nauki, nie wie co będzie dalej z jego życiem, ponieważ nie potrafi pogodzić się ze stratą która wciąż powoduje jego głęboki żal, smutek i poczucie krzywdy. Najmłodszy w chwili śmierci matki - powód W. H. w chwili wypadku miał 13 lat. Matka była dla niego troskliwa, otaczała go miłością, ale była także jego przyjaciółką. Ojciec próbuje go wesprzeć, zastąpić mu matkę, ale wg powoda ojciec nigdy jej nie zastąpi. Mimo upływu dziewięciu lat, powodowie do dziś nie mogą pogodzić z utratą osoby najbliższej. Powodowie, powołując się na orzecznictwo Sądu Najwyższego, podnieśli, że na podstawie art. 448 k.c. w związku z art. 24 § 1 k.c. zadośćuczynienie pieniężne za doznaną krzywdę przysługuje członkowi rodziny zmarłego, gdy śmierć nastąpiła na skutek deliktu, który miał miejsce przed dniem 3 sierpnia 2008 roku. Żądanie odsetek powodowie uzasadnili tym, że dnia 17 grudnia 2013 roku strona pozwana posiadała wszelkie informacje niezbędne dla określenia wysokości przysługujących powodom świadczeń. Uzasadniając żądanie kosztów zastępstwa procesowego, powodowie argumentowali, że dwukrotna stawka minimalna powinna być zasądzona z uwagi na nakład pracy pełnomocnika powodów.

Strona pozwana (...) SA z siedzibą w W. w odpowiedzi na pozew wniosła o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie na rzecz strony pozwanej kosztów postępowania wg norm przepisanych. W uzasadnieniu odpowiedzi podniosła, że roszczenie o zadośćuczynienie przysługuje wyłącznie w sytuacjach objętych dyspozycją pozytywnego przepisu. Decydujące znaczenie ma przy tym stan prawny obowiązujący w chwili powstania krzywdy. W 2006 roku (cytat) nie było unormowania, które przyznawałoby roszczenia o zapłatę zadośćuczynienia za śmierć osoby najbliższej, wobec czego nie można się go skutecznie domagać. Instytucja ta została przywrócona na grunt prawa polskiego w 2008 roku w związku z wprowadzeniem do k.c. art. 446 § 4 k.c. Strona pozwana podniosła również, że w przedmiotowej sprawie czyn niedozwolony jest skierowany wyłącznie przeciwko temu, kto doznał uszkodzenia ciała lub rozstroju zdrowia, a następnie zmarł, nie zaś przeciwko osobom, które z powodu jej śmierci odniosły cierpienie. Z ostrożności procesowej strona pozwana podniosła, że nawet gdyby przyjąć dopuszczalność dochodzenia zadośćuczynienia, to fakt ten nie zwalnia z obowiązku oceny rozmiarów faktycznej krzywdy, jaką ponieśli powodowie. Wg strony pozwanej należy uznać, że nie samo zerwanie więzi rodzinnej podlegać mogło ochronie, a jedynie jego negatywne skutki dla danej osoby. Według strony pozwanej roszczenia powodów są wygórowane, a zadośćuczynienie powinno być odpowiednie i utrzymane w rozsądnych granicach odpowiadającym aktualnym warunkom i stopie życiowej poszkodowanego, bez ograniczania się do przeciętnej stopy życiowej społeczeństwa wobec znacznego zróżnicowania dochodów różnych grup społecznych. Powołując się na wyrok Sądu Rejonowego w Toruniu dotyczący oddalenia powództwa o zasądzenie zadośćuczynienia za śmierć osoby bliskiej, która nastąpiła w 2002 roku, strona pozwana wniosła o oddalenie powództwa uzasadniając, że wprowadzenie zmiany w art. 446 k.c. w 2008 roku wynikało z wyraźnej woli ustawodawcy uregulowania tego zagadnienia.

Sąd Rejonowy ustalił następujący stan faktyczny:

Dnia 28 lipca 2005 roku doszło do wypadku komunikacyjnego, w wyniku którego została poszkodowana matka powodów M. H. (2). Do wypadku doszło w ten sposób, że M. H. (2), rozpoczynając manewr skrętu w lewo niedostatecznie obserwowała sytuację drogową za sobą i -nie sygnalizując wcześniej swojego zamiaru- skręciła w lewo i wjechała przed nadjeżdżający z tyłu samochód marki R.. Kierowca samochodu w obszarze zabudowanym przekroczył prędkość dozwoloną wynikającą z oznakowania, co miało związek przyczynowy z zaistnieniem wypadku i uniemożliwiło mu uniknięcie tego wypadku. Jeśli by kierowca pojazdu jechał z prędkością dozwoloną możliwe byłoby uniknięcie wypadku i to bez dokonywania szczególnych zabiegów i działań. Kierowca samochodu na wąskiej drodze, gdzie obowiązywało ograniczenie prędkości aż do czterdziestu kilometrów na godzinę, jechał z prędkością znacznie większą. Wyrokiem z dnia 17 stycznia 2006 rok prowadzący samochód został skazany za przestępstwo z art. 177 § 2 k.k.

M. H. (2) na skutek obrażeń odniesionych w wypadku zmarła 10 sierpnia 2005 roku. Miała wówczas 42 lata.

Dowód:

- akta Sądu Rejonowego w Lubinie sygnatura akt II K 816/05, w tym opinia biegłego sądowego A. K. oraz wyrok karta 93, k. 34- 42,

- odpis skrócony aktu zgonu karta 24.

W chwili śmierci matki M. H. (1) miał 19 lat, Ł. H. 17 lat , P. H. 15 lat a W. H. 13 lat. Rodzina w swoim środowisku do czasu śmierci matki uchodziła za kochającą się i zżyłą.

Poszkodowana M. H. (2) nie pracowała poza domem, prowadziła gospodarstwo rolne, zajmowała się domem i dziećmi, scalała rodzinę, jedli zawsze wspólnie obiad, wyjeżdżali razem do rodziny matki, na wycieczki do Zoo, na wczasy nad morze.

Powodowie zawsze mogli liczyć na pomoc matki, mieli do niej zaufanie. Pomagała im w odrabianiu lekcji, otaczała troską. Była łagodna i chroniła synów, kiedy ojciec był dla nich surowy. Kiedy M. H. (1) w dzieciństwie rozbił sobie głowę, to krzyczał „zawołajcie moją mamę”.

Po śmierci matki powodowie zamknęli się w sobie, nie chcieli rozmawiać z innymi ludźmi, skończyło się wspólne jedzenie obiadów. W prowadzeniu domu pomagała im babcia i ciotka, opiekował się też nimi ojciec. Obecnie trudno jest powodom zwłaszcza w okresach świątecznych.

(...) uczestniczą we mszy rocznicowej śmierci matki. Odwiedzają jej grób, dbają o niego. M. H. (1) na skutek śmierci matki utracił wiarę w Boga.

Tylko Ł. H. ma żonę. W czasie ślubu brakowało mu matki. Pozostali powodowie mają problemy z nawiązywaniem dłuższych relacji z kobietami, nie chcą uczestniczyć w spotkaniach towarzyskich. Pracują i wracają do domu.

M. H. (1) był w II klasie technikum, kiedy zmarła jego matka. Jednak jeszcze przed jej śmiercią wagarował w szkole, rówieśnicy mieli na niego zły wpływ, miał mieć egzamin komisyjny, ponieważ na koniec roku (w czerwcu) miał ocenę niedostateczną. Nie poszedł na egzamin komisyjny. Po śmierci M. H. (2) zaczął nadużywać alkoholu, dopóki nie poszedł do wojska.

Między braćmi stosunki nie układają się tak dobrze, jak za życia matki.

Dowód:

- odpisy aktów urodzenia, k. 35-38,

- zeznania świadków:

- Z. K., k. 107,
- K. H., k. 107-108,
- K. D., k. 108,
- M. M., k. 108,

- przesłuchanie powodów, k. 108-109.

Dla osób, które tracą osobę bliską w młodym wieku doświadczenie to jest szczególnie trudne emocjonalnie. W przypadku powodów występowały znaczne trudności w odnalezieniu się w nowej sytuacji życiowej. Mieli poczucie wyobcowania i zagubienia w inaczej już spostrzeganej rzeczywistości. W dłuższej perspektywie mogło to implikować tendencje do wycofywania się ze świata zewnętrznego. Zwłaszcza ograniczania relacji partnerskich i społecznych, co było zauważalne w przypadku każdego z powodów, ponieważ nawet Ł. H. sfinalizował swój związek dopiero po dziewięciu latach. Śmierci matki mogła spowodować brak zainteresowania otoczeniem zewnętrznym oraz kontaktami interpersonalnymi. Towarzyszyło temu zaniedbywanie własnej osoby, czyli charakterystyczny dla sytuacji straty ważnej osoby mniej obowiązkowy stosunek do samego siebie, wyglądu, stanu zdrowia czy zadań stawianych w miejscu pracy. Żałoba powodów wiąże się u nich z silnym kryzysem tożsamości związanym z utratą dotychczasowego statusu. Kryzys ten polega na trudności w samookreśleniu się i rozgrywa się na wielu płaszczyznach życia, pociągając zmiany w następujących jego sferach: intelektualnej - zagraża dotychczasowemu światopoglądowi i strukturze świata, psychologicznej - zagraża poczuciu tożsamości, behawioralnej - niszczy dotychczasowe wzorce zachowania, stwarza konieczność sformowania nowych, duchowej - kryzys wiary, kwestionowanie sensu życia, fizycznej - stres fizjologiczny zbliżony do obciążającej choroby, emocjonalnej - odczuwanie silnych emocji wymykające się świadomej kontroli, praktyki codziennej - inne umiejscowienie się w świecie, finansowej - walka o utrzymanie dotychczasowego statusu oraz społecznej - zmiana roli społecznej.

W przypadku powodów strata matki była tym bardziej dotkliwa, że była ona jedyną kobietą w rodzinie. Zdarzenie z dnia 28 lipca 2005 roku wpłynęło negatywnie na aktywność życiową i zawodową wszystkich powodów - doznali krzywdy wskutek śmierci matki która wpłynęła na ich stan psychiczny.

Dowód:

- opinia biegłej z zakresu psychologii I. P., k. 115-120.

Pismem z dnia 21 listopada 2013 roku powodowie zwrócili się o ponowne rozpatrzenie sprawy do strony pozwanej i zapłaty na rzecz kwoty to 50 000 zł tytułem odszkodowania w związku z pogorszeniem się sytuacji życiowej każdego z powodów oraz zapłaty kwoty po 150 000 zł tytułem zadośćuczynienia za naruszenie dobra osobistego w postaci szczególnej więzi rodzinnej.

Dowód:

-akta szkody,

- zażalenie z wnioskiem o ponowne rozpatrzenie sprawy, karta 25 - 32.

Strona pozwana w dniu 17 grudnia 2013 roku wydała decyzję odmowną, twierdząc, że zadośćuczynienie pieniężne za doznaną krzywdę nie przysługuje, gdy śmierć nastąpiła na skutek deliktu przed dniem 3 sierpnia 2008 roku, a ponadto zarzuciła 40 % przyczynienia się poszkodowanej do zaistnienia zdarzenia. Strona pozwana wypłaciła powodom jedynie odszkodowanie z tytułu znacznego pogorszenia się ich sytuacji życiowej po śmierci matki.

Dowód:

- decyzja z dnia 17 grudnia 2013 roku, karta 33 – 34.

Sąd Rejonowy zważył, co następuje:

Powództwo, co do należności głównej zasługiwało na uwzględnienie w całości w przypadku P., Ł., W. H.. Natomiast powództwo M. H. (1) w zakresie należności głównej Sąd – z omówionych dalej względów – częściowo oddalił. Częściowo zostały oddalone także roszczenia wszystkich powodów o odsetki, ale w niewielkim zakresie.

Najnowsze orzecznictwo polskich Sądów konsekwentnie i jednolicie wskazuje na możliwość zasądzenia na podstawie art. 448 k.c. w zw. z art. 24 § 1 k.c. zadośćuczynienia za śmierć osoby bliskiej, która nastąpiła przed wejściem w życie art. 446 § 4 k.c. oraz na zasadność pokrycia tego świadczenia przez ubezpieczyciela odpowiedzialności cywilnej posiadacza pojazdu (por. wyrok Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 20 lutego 2013 r., I ACa 10/2013, LexPolonica nr 6693747, w którym Sąd ten wskazał, że spowodowanie śmierci osoby bliskiej może stanowić naruszenie dóbr osobistych członków rodziny zmarłego i uzasadniać przyznanie im zadośćuczynienia na podstawie art. 448 k.c. oraz wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 12.07. 2013 r., I ACa 227/2013, wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 11.07. 2013 r., V ACa 241/2013, wyrok SA w Warszawie z dnia 14.01.2014 , I ACa 1342/13).

Z powyższych względów Sąd uznał powództwo za słuszne, co do zasady.

Zadośćuczynienie to stanowi formę pieniężnego wynagrodzenia niemajątkowych i niewymiernych krzywd. Na rozmiar krzywdy mają przede wszystkim wpływ: dramatyzm doznań osoby bliskiej, poczucie osamotnienia i pustki, cierpienia moralne i wstrząs psychiczny wywołany śmiercią osoby najbliższej, rodzaj i intensywność więzi łączącej pokrzywdzonego z zmarłym, wystąpienie zaburzeń będących skutkiem tego odejścia (np. nerwicy, depresji), roli w rodzinie pełnionej przez osobę zmarłą, stopień w jakim pokrzywdzony będzie umiał się znaleźć w nowej rzeczywistości i zdolności jej zaakceptowania, leczenie doznanej traumy, wiek pokrzywdzonego (tak: wyrok Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 20 lutego 2013 r., I ACa 10/2013).

Sąd, mając na względzie powyższe kryteria, a także argumenty podnoszone przez obie strony, uznał, że stosownym zadośćuczynieniem w przypadku powodów: P., Ł. i W. H. będzie kwota 100000 zł, a wobec M. H. (1) 80000 zł. Jest to odpowiednia, wyważona suma przy uwzględnieniu oczywistego faktu, że żadne pieniądze nie są tak naprawdę w stanie wyrównać cierpienia, jakie odczuwa normalny człowiek w przypadku nagłej śmierci matki. Nagłość śmierci i

jej nieprzewidywanie zwiększa krzywdę, ponieważ człowiek nie może przygotować się psychicznie choćby w małym stopniu do straty członka rodziny.

Z materiału dowodowego wynika, że w przypadku tej rodziny śmierć matki była szczególnie dramatyczna. Zmarła roztaczała opiekę nad wielodzietną rodziną. Umierając, pozostawiła troje małoletnich synów i pełnoletniego, ale jeszcze nieusamodzielnionego, wszyscy byli jeszcze uczniami. Z zeznań świadków wynika, że M. H. (2) bardzo dobrze wywiązywała się z obowiązków matki, troszczyła się o dzieci, spajała rodzinę, pomagała chłopcom w każdej potrzebie. Jej nagła śmierć, oprócz niewątpliwej tragedii uczuciowej i emocjonalnej, spowodowała także niemożliwe do zaakceptowania i pokonania trudności w organizacji życia codziennego. Pięciu mężczyzn, w tym troje małoletnich, z dnia na dzień zostało pozbawionych kobiecej opieki, co bez wątpienia radykalnie zmieniło ich życie na gorsze pod względem uczuciowym, ale także praktycznym – organizacji życia codziennego. Nie potrafili sami poradzić sobie w nowej rzeczywistości, do pomocy musiała zaangażować się babcia do tego stopnia, że musiała się do nich wprowadzić. Odzwierciedla to, jak istotną, niezbędną postacią była w domu powodów ich matka. Pomocy udzielała im także ciocia. Z opinii biegłej psychiatry wynika, że wszyscy powodowie na skutek śmierci matki doznali krzywdy wywierającej negatywne skutki w ich życiu społecznym. Powodowie byli mocno związani z matką, nie mieli z nią konfliktów, kiedy pojawiały się problemy, zwracali się do niej o pomoc. Z zeznań świadków wynika, że kultywują pamięć matki, odwiedzają jej grób, sprzątają na nim. Potwierdzają tym, że była im bardzo bliska. Przy określaniu wysokości zadośćuczynienia Sąd uwzględnił także negatywny skutek, jakim było wycofanie się powodów z relacji z innymi osobami, rodziną matki, ewentualnymi partnerkami życiowymi, rówieśnikami.

W ocenie Sądu żądanie zadośćuczynienia w kwotach po 100000 zł nie było wygórowane w przypadku P., Ł. i W. H. – czyli powodów, którzy w chwili śmierci matki byli małoletni i szczególnie, jako dzieci, potrzebowali jej opieki i dbałości. Sąd uznał jednak, że jeśli chodzi o M. H. (1), kwota zadośćuczynienia powinna wynosić 80000 zł. Sąd wprawdzie miał na względzie twierdzenia biegłej psycholog, że osoby pełnoletnie są „najbardziej opuszczonymi żałobnikami”, jednak określenie wysokości zadośćuczynienia w orzeczeniu sądowym następuje przede wszystkim w oparciu o obowiązujące przepisy i z uwzględnieniem praktyki orzeczniczej stosowanej przez sądy powszechne. Psychologiczne aspekty żałoby są jednym z kilku elementów, ale nie jedynym określenia stopnia krzywdy. Zaś w orzecznictwie zwraca się uwagę na wiek poszkodowanego w sytuacji śmierci osoby bliskiej, w tym sensie, że im młodsza osoba traci rodzica, tym większą ponosi stratę, co wynika ze zwiększonej potrzeby opieki nad dzieckiem niż nad osobą dorosłą. W powołanym już wyżej orzeczeniu Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 20 lutego 2013 r., I ACa 10/2013, wskazano, że bierze się pod uwagę wiek pokrzywdzonego.

Ponadto nie umknął uwadze Sądu fakt, że M. H. (1) twierdził, że śmierć matki wpłynęła na jego trudności w szkole, co nie jest zgodne z ustalonym stanem faktycznym. Jak wynika z samego przesłuchania powoda, zaczął wagarować na skutek złego wpływu innych osób i w czerwcu (przed śmiercią matki, która nastąpiła w sierpniu) miał już ocenę niedostateczną, co kwalifikowało go do tzw. egzaminu komisyjnego. Zatem nie może twierdzić, że za życia matki uczył się dobrze, a po jej śmierci zaczął mieć problemy z nauką. Ocena niedostateczna i konieczność egzaminu komisyjnego świadczy o zaniedbaniu przez M. H. (1) jego obowiązków szkolnych, mimo tego, że jego matka jeszcze wówczas żyła, a więc miał kto go motywować do nauki. Dalej idące żądanie co do zadośćuczynienia M. H. (1) Sąd oddalił, jako wygórowane.

W punkcie I wyroku Sąd ustalił – zgodnie ze stanowiskiem powodów- że poszkodowana M. H. (2) w 30% przyczyniła się do powstania szkody. Należy zauważyć, że strona pozwana odpowiedzi na pozew nie poruszała kwestii stopnia przyczynienia się poszkodowanej do zaistnienia szkody i nie wniosła na tę okoliczność żadnych dowodów. Zaś ciężar dowodu, co do stopnia przyczynienia się do zaistnienia szkody, obciążał właśnie stronę pozwaną (art. 6 k.c.), ponieważ to ona wywodziła z tego faktu dla siebie skutki prawne - obniżenie wysokości należnego zadośćuczynienia z uwagi na przyczynienie się poszkodowanego do powstania szkody. Z akt postępowania karnego wynikało, że M. H. (2) poruszała się rowerem, po terenie zabudowanym, zaś kierujący samochodem osobowym przekroczył dozwoloną prędkość. Z opinii biegłego znajdującej się w aktach sprawy karnej wynikało, że gdyby kierowca pojazdu jechał z dozwoloną prędkością- uniknąłby wypadku. M. H. (2) również naruszyła przepisy ruchu drogowego i wykonała nieprawidłowy manewr skrętu rowerem. Mając jednak na względzie proporcje obu pojazdów, fakt, że do zdarzenia

doszło na terenie zabudowanym, gdzie oczywisty jest zwiększony ruch pieszych czy rowerzystów i konieczność zachowania na tym terenie przez kierowców pojazdów szczególnej ostrożności, Sąd uznał, że określenie przyczynienia na 30% jest w tej sprawie miarodajne, a wobec braku wniosków dowodowych strony pozwanej, Sąd miał podstawy uznać również to twierdzenie za przyznane przez nią w tym postępowaniu cywilnym.

Uwzględniając przyczynienie się poszkodowanej, Sąd zasądził na rzecz powodów Ł. H., P. H. i W. H. kwoty po 70000 zł tytułem zadośćuczynienia na podstawie art. 448 k.c. w zw. z art. 24 § 1 k.c. w zw. z art. 362 k.c. Na rzecz powoda M. H. (1) Sąd zasądził kwotę 56000 zł (odpowiednie zadośćuczynienie określając na 80000 zł i pomniejszając je o 30%). Sąd nie uwzględnił argumentacji strony pozwanej, że „roszczenia wszystkich powodów były wygórowane, ponieważ zadośćuczynienie powinno być odpowiednie i utrzymane w rozsądnych granicach odpowiadających aktualnym warunkom i stopie życiowej poszkodowanego bez ograniczania się do przeciętnej stopy życiowej społeczeństwa, wobec znacznego zróżnicowania dochodów różnych grup społecznych”. W ocenie Sądu takie stanowisko strony pozwanej jest nie do przyjęcia. Czy można uznać, że osoba bogatsza po śmierci osoby bliskiej cierpi bardziej niż osoba biedniejsza? A taka konkluzja płynie z powyższych twierdzeń strony pozwanej. Przy określaniu wysokości zadośćuczynienia ocenie podlega naruszenie dóbr osobistych i krzywda płynąca z naruszenia dobra niematerialnego, a zatem relatywizowanie zadośćuczynienia do aktualnej stopy życiowej poszkodowanego w ocenie Sądu w tym składzie jest niedopuszczalne.

O odsetkach Sąd orzekł na podstawie art. 481 § 1 k.c. w zw. z art. 14 ust. 1 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych, zgodnie z którym zakład ubezpieczeń wypłaca odszkodowanie w terminie 30 dni, licząc od dnia złożenia przez poszkodowanego lub uprawnionego zawiadomienia o szkodzie. Powodowie zgłosili żądanie zadośćuczynienia dnia 21.11.2013 r., zatem roszczenie o zadośćuczynienie za krzywdę na skutek śmierci osoby bliskiej w takiej wysokości było wymagalne po upływie 30 dni od zgłoszenia szkody, czyli od dnia 22.12.2013. To, że strona pozwana wcześniej wydała decyzję odmowną, nie zmieniało terminu wymagalności roszczenia wynikającego z ustawy. Dlatego Sąd oddalił żądanie powodów zasądzenia odsetek od dnia 18.12.2013 r., jako bezpodstawne.

Orzeczenie o kosztach postępowania Ł. H., P. H. i W. H. Sąd wydał na podstawie art. 100 kpc, mając na względzie fakt, że wygrali sprawę w znacznej części. W pierwszej kolejności należy wskazać, że między powodami w tej sprawie zachodziło współuczestnictwo formalne. Współuczestnictwo powodów dochodzących od pozwanego zadośćuczynienia za doznaną krzywdę w związku ze śmiercią matki jest współuczestnictwem formalnym (art. 72 § 1 pkt 2 k.p.c.)- postanowienie Sądu Apelacyjnego w Łodzi, z dnia 31 stycznia 2012 r., I ACz 112/2012, Orzecznictwo Sądu Apelacyjnego w Łodzi (...) poz. 16.

Z kolei każdemu ze współuczestników formalnych (art. 72 § 1 pkt 2 k.p.c.) reprezentowanych przez tego samego profesjonalnego pełnomocnika procesowego, przysługuje zwrot kosztów postępowania w pełnej wysokości (por. orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 20 lipca 2012 r., II CZ 196/2011, Izba Cywilna Biuletyn Sądu Najwyższego 2013/10).

Sąd nie znalazł podstaw, aby zasądzić każdemu z powodów podwójną stawkę wynagrodzenia adwokata. Niniejsza sprawa pod względem prawnym była standardowa, nieskomplikowana, sprowadziła się do dwóch rozpraw i przygotowania przez pełnomocnika pozwu oraz spisu kosztów. Orzecznictwo w tego rodzaju sprawach jest od wielu lat ukształtowane, sprawa nie trwała długo, a pełnomocnik w żaden sposób nie przyczynił się do jej szybszego rozstrzygnięcia.

Z powyższych względów Sąd zasądził w/w trzem powodom stawkę po 3600 zł (§ 6 pkt 6 rozporządzenia w sprawie opłat za czynności adwokackie).

Sąd również uwzględnił żądanie zwrotu kosztów dojazdu pełnomocnika na rozprawy w łącznej kwocie 249,40 zł i zasądził na rzecz P., Ł. i W. H. po 1/4 tych kosztów, ponieważ są to koszty niezbędne do dochodzenia roszczeń powodów przed Sądem. Korzystali z usług adwokata mającego kancelarię w obszarze apelacji ich miejsca zamieszkania, prowadzącego kancelarię wyspecjalizowaną w dochodzeniu tego rodzaju roszczeń. Słuszność żądania zwrotu kosztów

dojazdu zaaprobował w swoim orzecznictwie Sąd Okręgowy w Legnicy (por. uzasadnienie postanowienia z dnia 12.06.2013 r. SO Legnica sygn. II Cz 321/13).

Koszty P. H. wyniosły 3.979,35 zł (200 zł opłata od pozwu, (...) – wynagrodzenie pełnomocnika i opłata skarbową, 100 zaliczka na biegłego, 62,35 ¼ kosztów dojazdów).

Koszty Ł. H. wyniosły 4279,35 zł (500 zł opłata od pozwu, (...) – wynagrodzenie pełnomocnika i opłata skarbową, 100 zaliczka na biegłego, 62,35 ¼ kosztów dojazdów).

Koszty W. H. wyniosły 4.079,35 zł (300 zł opłata od pozwu, (...) – wynagrodzenie pełnomocnika i opłata skarbową, 100 zaliczka na biegłego, 62,35 ¼ kosztów dojazdów).

Z kolei na rzecz M. H. (1) Sąd zasądził koszty na podstawie art. 100 kpc, ale wzajemnie je między stronami bilansując, przy uwzględnieniu, że ten powód wygrał sprawę w 80%. Jego koszty wyniosły w sumie 4279,35 zł (500 zł opłata od pozwu, (...) – wynagrodzenie pełnomocnika i opłata skarbową, 100 zaliczka na biegłego, 62,35 ¼ kosztów dojazdów), a koszty strony pozwanej 3617 zł. Po wzajemnym zbilansowaniu kosztów Sąd zasądził od strony pozwanej na rzecz M. H. (1) kwotę 2700 zł.

W punkcie XIV wyroku Sąd na podstawie art. 113 ust. 1 u.k.s.c. w zw. z art. 100 kpc Sąd obciążył kosztami dotychczas nieuiszczonymi stroną pozwaną, jako przegrywającą sprawę w niemal w całości. Sąd na rzecz Skarbu Państwa zasądził kwotę 11950,40 zł na którą składają się:

- 3000 zł – opłata nieuiszczona od pozwu Ł. H., .
- 3200 zł – opłata nieuiszczona od pozwu W. H.,
- 3300 zł – opłata nieuiszczona od pozwu należna od Ł. H.,
- 2400 zł - opłata nieuiszczona od pozwu należna od M. H. (1) (tzn. 80% tej opłaty),
- 50,40 zł tytułem wydatków poczynionych przez Skarb Państwa tymczasowo na opinię biegłego.

Na podstawie art. 113 ust. 1 uksc w zw.z art. 102 kpc Sąd w punkcie XV wyroku orzekł, że koszty , które powinny obciążać m. H. na rzecz Skarbu państwa ponosi Skarb Państwa.